

Meslek Seçiminde Aile İçi İletişimin Etkisi Ve Sonuçları

The Results And Effect Of Family Communication On Professional Choice

ÖZET

Bu çalışmanın dijital okuryazarlık ve öğretmenlerin dijital becerilerine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu çalışmanın yöntemi belirlenirken nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Bu kapsamda kolayda örnekleme yöntemi ile araştırmaya 13 öğretmen dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış 3 sorudan oluşan bir görüşme formu tercih edilmiştir. Ulaşılan veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Öğretmen görüşleri, dijital okuryazarlık ve dijital becerilerin eğitimde kritik bir rol oynadığını ve öğretmenlerin bu alanlarda gelişmiş yeteneklere sahip olmalarının önemini vurgulamaktadır. Öğretmenler, dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere aktarmak ve dijital dünyada güvende olmalarını sağlama konularında kararlıdır. Dijital teknolojilerin sınıf içi eğitimde etkili bir şekilde kullanılması, öğrencilere daha katılımcı ve özgün öğrenme deneyimleri sunma hedefiyle benimsenmektedir. Öğretmenlerin sürekli öğrenmeye açık olmaları da vurgulanmakta, böylece hızla değişen dijital dünyada güncel kalabilmek için gereken yetkinlikler geliştirilebilir. Sonuç olarak, bu görüşler, öğrencilerin dijital dünyada başarılı, güvende ve bilinçli bireyler olarak yetiştirilmesine katkı sağlamayı amaçlayan öğretmen stratejilerini yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Okuryazarlık, Öğretmen, Dijital Beceri.

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate teachers' views on digital literacy and their digital skills. While determining the method of this study, phenomenology design, one of the qualitative research techniques, was preferred. In this context, 13 teachers were included in the study with convenience sampling method. A semi-structured interview form consisting of 3 questions was preferred as a data collection tool. The data obtained were evaluated by content analysis. Teachers' views emphasize that digital literacy and digital skills play a critical role in education and the importance of teachers having advanced skills in these areas. Teachers are committed to transferring digital literacy skills to students and ensuring that they are safe in the digital world. The effective use of digital technologies in classroom instruction is embraced with the goal of providing students with more participatory and authentic learning experiences. It is also emphasized that teachers should be open to continuous learning so that they can develop the competencies needed to stay current in a rapidly changing digital world. In conclusion, these views reflect teacher strategies that aim to contribute to the development of students as successful, safe and informed individuals in the digital world.

Keywords: Digital Literacy, Teacher, Digital Skills.

GİRİŞ

İletişim, bilgi, düşünce duygu ve isteklerin kişiler arasında aktarılması ve anlaşılması sürecine denir. İletişimin toplum içinde yararlı olabilmesi etkili olma derecesine bağlıdır. Etkili iletişim, iletişim sürecinin kişiler arasında anlayış, uyum ve etkileşim sağlayacak şekilde gerçekleşmesi demektir (Demirören, 2017). Etkili iletişim, iletişim arasında anlayış, uyum ve etkileşim sağlayacak şekilde iletişimin sağlanmasını hedeflemektedir (Eroğlu vd. 2013). Kaynağın mesajını alıcıya en düzgün, açık ve anlaşılır bir şekilde iletmesi, kişiler arası iletişimin doğru şekilde kurulabilmesini sağlamaktadır. İletişim esnasında kullanılan dil faktörü iletişimin niceliğini ve niteliğini etkilemesi yönünde oldukça önemlidir. İletişim dili iki boyutludur. Bunlar, “ben dili” ve “sen dili” şeklindedir. İletişimde kullanılan bu dil özellikleri iletişimi olumlu ya da olumsuz etkileyebilir, iletişimi güçlendirebilir ya da sorunlar yaşanmasına neden olabilir (Eroğlu vd. 2013).

İletişimde “sen dili” kişiye yanlış yaptığını söyler ve bu tarz söylem kişinin kendisini suçlamasına neden olan ifadeler içermektedir. İletişimde “sen dili” genellikle toplumda kızgınlık, öfke gibi duyguları yansıtmakta kullanılmaktadır (Zılhoğlu, 1992; Yüksel, 1994; Üstün, 2005; Eroğlu vd. 2013). Bu çeşit dil kullanımı, iletişimde kişiler arasında bir mesafenin olduğunu da belirtir. “Sen dili” kullanılarak iletişime geçilen kişiler, sonucu kötü olan bir durumdan dolayı sorumlu olduğunu düşünmektedirler. Bundan dolayı hemen savunmaya geçerler. Kaynak olumsuz bir şey söylemese de “sen dili” kullanımı alıcıda böyle bir mesaj bırakabilir. “Sen dili” nin kullanımı yaşanan duruma değil alıcının kişiliğine odaklanır ve alıcının kişiliğine yönelik bir saldırı olarak algılanır. Bundan dolayı iletişimi olumsuz etkilemektedir (Erdoğan, 2002; Eroğlu vd. 2013).

“Ben dili” ise mesajların olumlu iletilmesini sağlamaktadır. “Ben dili” kullanımında kişi başkalarıyla ilgili yorumlarını veya değerlendirmelerini değil, kendini rahatsız eden durumu objektif bir şekilde, karşıdakini suçlamadan, eleştirmeden, yargılamadan, durumun veya davranışın tanımını, yaşattığı somut etkiye ve duyguya odaklanmaktadır. “Ben dili” kullanımı ile belirtilen duygu ve düşünceler, karşıdakinin kişiliğine yönelik değil, kişinin hissettiklerine yöneliktir (Uluoğlu vd. 2007).

Necip Utlu¹ 

How to Cite This Article
Utlu, N. (2023). “Meslek Seçiminde Aile İçi İletişimin Etkisi Ve Sonuçları”, International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:56; pp:4402-4405. DOI: http://dx.doi.org/10.29228/ASR_JOURNAL.73734

Arrival: 18 October 2023
Published: 29 December 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Müdür Yardımcısı-Öğretmen, MEB, Osmaniye, Türkiye ORCID: 0009000835414832

“Ben dili” kullanılarak kurulan iletişim yöntemi, bireylerin hissettikleri duyguları karşı tarafı suçlamadan olumlu bir şekilde ifade etmesine imkân sağlar. Bu şekilde sağlıklı ve etkili bir iletişim kurularak, duyguların altında yatan ana nedenlere odaklanılır (Özer, 2002; Uluoğlu vd.2007).

Aile içi iletişim, aile fertlerinin birbirleriyle olan iletişimidir. Anne, baba ve çocuktan oluşan aile yapısında, bireylerin birbirleri ile olan iletişimi önemli bir yer tutar. Aile içi iletişim modelleri, geçmişten günümüze değişen hayat tarzları, kültürel değişimler, toplum yapısı açısından farklılıklar göstermektedir. İletişim yöntemleri kalıtsal olarak aileden aileye taşınarak süregelmiştir. Narsist, mükemmeliyetçi, benmerkezci ebeveynler tarafından büyütülen çocukların sağlıklı iletişim sürdürdükleri, doğru kararlar almakta güçlük çektikleri gözlemlenmiştir. Ailede mevcut olan eksik veya hatalı iletişimden kaynaklanan bazı problemler, sağlıklı bir kişilik yapısının oluşmasına, psikolojik ve sosyal hayatta zorluklar yaşanmasına neden olmaktadır (Tezel Şahin- Cevher, 2007; Eroğlu vd. 2013). Geleneksel ailelerde iletişim genelde “sen dili” kullanılarak yapılmaktadır. Ebeveynler bilinçsizce çocuklarıyla bu dili konuşmaktadırlar. Özellikle baba figüründe görülen “sen dili”, çocuklarda küçük yaşta başlayıp ilerleyen zamanlarda devam eden öfke problemlerine ve asosyalite gibi davranışlarla dışarıya yansıtma şeklinde görülen davranış bozukluklarına dönüşebilmektedir (Erdoğan, 2002; Tezel Şahin- Cevher, 2007; Eroğlu vd. 2013). Ebeveynlerin davranışları, fikirleri, psikolojisi, konuşma şekilleri gibi birçok durum çocuğu etkilemektedir. Çocuğun karakterinin oluşmasında ve şekillenmesinde ailenin büyük bir etkisi bulunmaktadır. Ailesinden etkilenen çocuk, ileride bir aile kurmak istediğinde, ebeveynlerinin davranışları doğrultusunda davranışlar göstermektedir. Bundan başka çocuk ve gençler ebeveynlerin istedikleri kalıplarda bir hayat tarzı geliştirmektedirler. Kişilerin hayatları boyunca şekillenecek olan hayat tarzını belirleyen en önemli unsur meslek seçimidir. Geleneksel ailelerde meslek seçimi de ebeveynlerin belirlediği kalıplar içinde oluşmaktadır (Tezel Şahin- Cevher, 2007). Bu çalışmadaki amaç aile içi iletişimin, ebeveyn davranışlarının, kişinin akademik başarısında ve meslek seçiminde ne kadar etkili olduğunu ve nelere sebep olabileceğini göstermektir.

YÖNTEM

Yapılan literatür çalışmasına paralel olarak, Adana İli Sarıçam İlçesi’nde 257 genç üzerinde anket uygulaması yapılmıştır. Bu uygulamada öncelikle kişilerin cinsiyet ve meslek seçiminde en etkili unsur olan okuldaki alan sorulmuştur. Bundan sonra aile içi iletişime etkili olacak yaşadıkları mekânın özellikleri sorulmuş ve aile içi iletişim ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Sonrasında meslek seçimi yapılırken okul alan türü sorulmuş, bu alanların seçiminde ebeveyn etkisi öğrenilmeye çalışılmıştır. Anket SPSS yöntemiyle yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

CİNSİYET	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ%	KÜMÜLATİF%
KIZ	176	68,5	68,5	68,5
ERKEK	81	31,5	31,5	100,0
TOPLAM	257	100,0	100,0	

257 genç içinden 176’sı kız, 81’i erkektir. Bu da tabloda görülen oranı vermektedir.

Tablo 2 Katılımcıların Okulda Aldıkları Eğitimin Türü

Alan Bilgileri	Sıklık	Yüzde	Geçerli%	Kümülatif%
Sayısal	202	78,6	78,6	78,6
Eşit ağırlık	55	21,4	21,4	100,0
Toplam	257	100,0	100,0	

Gençlerin meslek seçiminde en belirleyici etken olan okulda eğitim gördükleri alanlardan Sayısal alanın Eşit Ağırlık alanına göre oranı tabloda görülmektedir.

Tablo 3 Katılımcıların Yaşadıkları Mekanın Özellikleri

	Toplam Sayı	En Düşük Değer	En Yüksek Değer	Ortalama	Standart Sapma
Yaşanılan mekânın türü	257	Apartman	Müstakil	1,45	,499
Aile içi iletişim güçlü mü	257	Hayır	Evet	1,32	,465
Kararlarına saygı duyuluyor mu	257	Hayır	Evet	1,26	,465
Kararlarda söz sahibi aileniz mi	257	Evet	Hayır	1,50	,501
Ailenizin alan seçiminize etkisi oldu mu	257	Evet	Hayır	1,57	,496
Ailevi sorunlar seçimini etkiledi mi	257	Evet	Hayır	1,79	,408
Okuduğum alanı bana uygun hissediyorum	257	Hayır	Evet	1,28	,448
Alan meslek seçimimde yetenek ve kişiliğime uygun	257	Hayır	Evet	1,38	,486
Aile içinde kararları nasıl alırsınız	257	Ebeveynler	Ben	2,37	,739

Gençlerin yaşadıkları ev türünün, aile içindeki iletişim ile bir bağlantısının olup olmadığını öğrenmek amacı ile sorulan “Müstakil evde mi yaşıyorsunuz apartman dairesinde mi?” sorusuna gelen cevabın yarıdan fazlası yaklaşık %55’i “Müstakil ev”dir.

Gençlerin aileleri ile olan ilişkilerinin derecelendirmek amacı ile sorulan “Aileniz ile iletişiminiz güçlü mü?” sorusuna gelen cevabın önemli bir çoğunluğu yaklaşık %65’i aile içi iletişimin güçlü olduğu yönündedir.

Ailelerin çocuklarının kararlarına karşın ne tepki verdiğini öğrenmek amacıyla sorulan “Aileniz verdiğiniz kararlara saygı duyuyor mu?” sorusunun cevabı yaklaşık %75 oranında ailelerin gençlerin kararlarına saygılı olduğu yönündedir.

Lise öğrencilerinin okul ve alan seçmesine ailelerinin etkisinin olup olmadığını öğrenmek amacıyla sorulan “Ailenizin alan seçimine etkisi oldu mu?” sorusunun cevabı yaklaşık %55 oranında “Hayır” olmuştur.

Gençlerin aile içinde olan sorunlarının seçtikleri alanı etkilediğini öğrenmek amacıyla sorulan “Ailevi sorunlarınızın alan seçiminize etkisi oldu mu?” sorusunun cevabı da yaklaşık %85 oranında “Hayır” olmuştur.

Gençlerin aldığı kararlarda ailelerinin ne denli etkili olduğunu öğrenmek amacı ile sorulan “Aileniz kararlarınızda söz sahibi oluyor mu?” sorusunun cevabı yarı yarıya olmuştur.

Gençlerin aile içinde olan sorunlarının seçtikleri okulu etkilediğini öğrenmek amacıyla sorulan “Ailevi sorunlarınızın okul seçiminize etkisi oldu mu ?” sorusuna verilen cevap oranı yaklaşık %85 “Hayır” olmuştur.

Gençler kendilerini okudukları alana uygun hissedip hissetmediğini değerlendirmek için sorulan “Okuduğunuz alana kendinizi uygun hissediyor musunuz?” sorusunun cevap oranı yaklaşık %70 “Evet” olmuştur.

Gençlerin, kişilik ve yeteneklerine uygun okul seçip seçmediklerini anlamak amacı ile sorulan “Okuduğunuz alanın yetenek ve kişiliklerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusunun cevabı yaklaşık %65 oranında “Evet” olmuştur.

Gençlerin aile içinde karar alınırken söz sahibi olabilip olamadıklarını çözmek için sorulan “kendinizle ilgili konularda aile içinde kararları nasıl alıyorsunuz?” sorusunun cevap oranı da yaklaşık %35 “ben” olurken %40 demokratik yöntemler cevabı verilmiştir.

SONUÇ

Uygulanan anketin sonucunda, müstakil bir evde yaşayan ailelerin aile içi iletişiminin apartmanlarda yaşayan ailelerin iletişimlerine kıyasla daha sağlıklı olduğu ortaya çıkmıştır. Modern bir yerde yaşamamanın aile içi iletişimi kötü yönün aksine iyi yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu anket sonucunda, ailelerin öğrencilerin kararlarına saygı duyduklarını ve çoğunun çocuklarının seçeceği alanı kendilerinin seçmesine izin verdiklerini, hatta seçimlerinde onları destekleyip saygı duydukları sonucu görülmektedir. Bundan dolayı ailesi ile iletişimi sağlıklı olan gençlerin, kendileri ile ilgili önemli kararları verme olgunluğunda oldukları görülmüştür. Bu anketin uygulandığı evren Adana İli Sarıçam İlçesi’dir. Anketin uygulandığı bölgede ebeveynlerin çocuklarının geleceği ile ilgili kararları verirken, onların da fikirlerini sorduklarını, onlara değer verdiklerini gösterdiklerini ve bunun sonucunda, ankete katılan gençlerin karar verme olgunluğuna eriştikleri görülmüştür. Genelde bu gençlerin kendilerine güvenen, toplum içinde rahat davranabilen, geleneksel görgü kuralları çerçevesinde davranışlar gösteren kişiler oldukları gözlemlenmiştir. Gelecekleri konusunda düşünebilen, kendi yetenek ve ilgi alanlarının farkında olan bireyler oldukları görülmektedir. Öyle görülmektedir ki bütün bu özellikler, gençlerin seçecekleri mesleklerin ilgi alanları ve yetenekleri doğrultusunda olacaktır. Bu durum da gençlerin gelecekte mutlu bireyler olacaklarını göstermektedir.

KAYNAKÇA

Demirören, M. (2017). Etkili İletişim. Türkiye Klinikleri J MedEduc-Özel Konular. 2(3), 152-8.

Erdoğan, İ. (2002). İletişimi Anlamak. Erk Yayınları, Ankara.

Eroğlu, E., Ataizi, M., Yüksel, N., Yüksel, A.(2013). Etkili İletişim Teknikleri. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yay. Eskişehir.

Özer, K. (2002). İletişimsizlik Becerisi, Sistem Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul.

Tezel Şahin, F.-Cevher, F.N. (2007). Türk Toplumunda Aile-Çocuk İlişkilerine Genel Bir Bakış. ICANAS, Ankara, 775-790.

Uluoğlu, C., Şahin, F., Yüce, S.,Yamaç, D.,Güney, Z.H., Yalınay Çırak, M.,Tekin, E., Çakır, N., Dursun, A., Tunaoglu, F.S., (2007). Temel İletişim Becerileri:Amaç ve Öğrenim”, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem I Uygulamaları. Tıp Eğitimi Dünyası. Sayı 24, 39-45.

Üstün, B. (2005). Çünkü İletişim Çok Şeyi Değiştirir!. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 8(2), 88-94.

Yüksel, H. (1994). Bireylerarası İletişime Giriş. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Zıllıoğlu, M. (1992). İletişime Giriş. Eskişehir Anadolu Őniversitesi Yayınları.

https://istanbulbogazicienstitu.com/etkili-iletisim-nedir#0etkili_iletisim_ne_demek, Eriřim Tarihi: 17.10.2023

<https://acikadres.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php> Eriřim Tarihi: 17.10.2023